

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia ..... 2019 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2020 rok.

Na podstawie art 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506¹⁾) oraz art 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2020 r. stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Łukasz Prokorym

---

¹⁾ zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2019 r. poz. 1309, 1696 i 1815.

²⁾ zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2018 r. poz. 2244, z 2019 r. poz. 730i 1818.

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2020 ROK

Rozdział 1.

DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE MIASTA BIAŁEGOSTOKU

1. Informacje ogólne.

1. Alkohol etylowy zawarty w napojach alkoholowych jest chemicznym środkiem psychoaktywnym oddziałującym w pierwszej kolejności na mózg człowieka. Alkohol działa usypiająco i znieczulająco, oddziaływanie to jest jednak stopniowe i rozpoczyna się od zaburzenia pracy umysłu i świadomości oraz ośrodków sprawujących kontrolę nad różnymi czynnościami. Upośledzone zostają te miejsca mózgu, które są podstawą zdolności do oceny sytuacji i racjonalnego rozumowania. Osłabienie tych czynności powoduje chwilowe wyzwolenie niektórych zahamowań i jest to zasadniczy powód sięgania ludzi po napoje alkoholowe. Alkohol może być więc źródłem przyjemnych doznań ale na ogół „manipuluje” umysłem i uczuciami człowieka. Niestety kolejnym etapem działania alkoholu jest uspienie i zatrzymanie kolejnych czynności mózgu, aż do utraty równowagi i koordynacji, śpiączki i w końcu do zatrzymania procesów niezbędnych do życia. Około 80% konsumentów napojów alkoholowych nie doznaje z tego powodu istotnych szkód. Ale pozostałych 20% popada w poważne kłopoty – używanie staje się nadużywaniem.

Problemy pojawiają się przede wszystkim gdy:

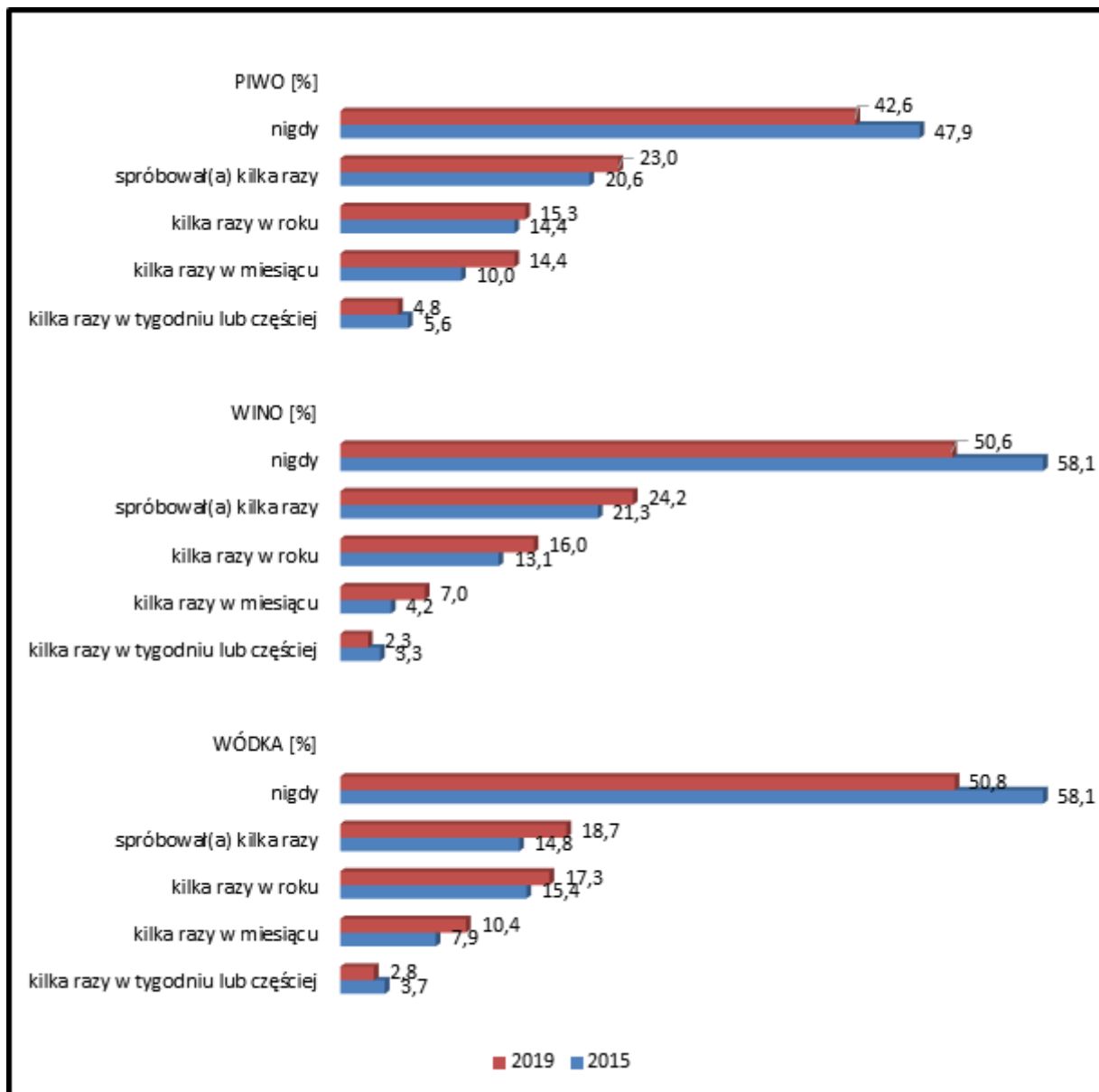
- zaczynamy pić za wcześnie, tj. przed osiągnięciem dojrzałości fizycznej i psychicznej – nawet niewielkie ilości alkoholu, niegroźne dla dorosłych, uszkadzają procesy rozwojowe (procesy biologiczne, procesy związane z uczeniem się, zapamiętywaniem i rozwojem uczuciowym) u dzieci i młodzieży; młodzi ludzie mają znacznie mniejszą tolerancję na alkohol co powoduje, że proces uzależnienia od alkoholu skraca się nawet do kilku miesięcy (u osób dorosłych proces uzależnienia trwa od kilku do kilkunastu lat),
- gdy pijemy za dużo i za często czyli wypijamy ilość alkoholu powodującą zachowanie naruszające wartości i normy postępowania, dolegliwości fizyczne po wypiciu, negatywne stany psychiczne u siebie lub u innych, zagrożenie bezpieczeństwa własnego lub innych ludzi, zaniedbywanie obowiązków i zadań osobistych, ryzyko zaburzenia zdrowia,
- gdy pijemy w nieodpowiednich okolicznościach, a w szczególności: w czasie ciąży, w czasie zażywania różnych leków, przed lub w czasie prowadzenia pojazdów mechanicznych lub obsługi urządzeń mechanicznych, w czasie wykonywania pracy.

Alkohol często jest przyczyną poważnych zaburzeń w życiu rodzinnym. Występowanie zaburzeń dotyczy nie tylko rodzin, w których jeden z członków rodziny jest uzależniony od alkoholu ale również rodzin, w których ktoś nadużywa alkoholu a nie występują u niego w pełni objawy uzależnienia. Alkohol powoduje szkody u osób pijących alkohol, ich rodzin a co za tym idzie w całym społeczeństwie. Nadużywanie alkoholu powoduje:

- a) niszczenie życia rodzinnego,
- b) brak źródeł oparcia i wzajemnej pomocy,
- c) utratę kontaktu i zrozumienia,
- d) izolację od świata zewnętrznego,
- e) wyczerpanie zasobów materialnych,
- f) przemoc i demoralizację,
- g) koncentrację życia całej rodziny wokół patologicznego picia.

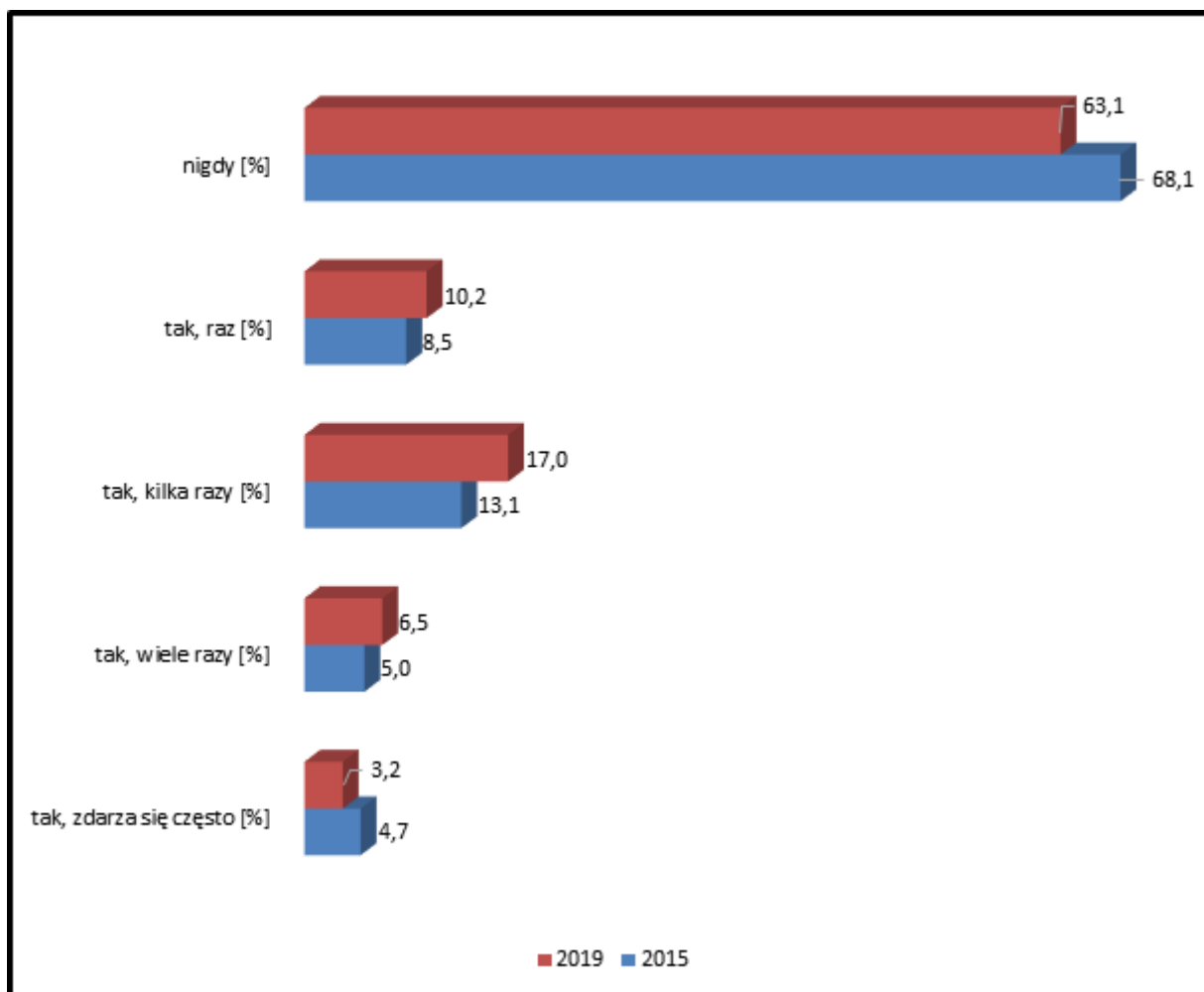
Najważniejsze problemy wynikające ze spożywania i nadużywania alkoholu to:

- a) samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu: według danych szacunkowych w Polsce żyje około 600-700 tys. osób uzależnionych od alkoholu, które doznają poważnych szkód zdrowotnych prowadzących do przedwczesnej śmierci. Na podstawie tych danych można określić, że na terenie Białegostoku mieszka ok. 4000 osób uzależnionych od alkoholu,
- b) szkody zdrowotne nadużywających alkoholu osób dorosłych: W Polsce ponad milion pacjentów leczących się z powodu różnych chorób poważnie nadużywa alkoholu. W związku z tym ich leczenie jest mniej efektywne co w efekcie znacznie zwiększa koszty świadczeń zdrowotnych, na terenie Białegostoku uszkodzenia zdrowia w tej grupie dotyczą ok. 10.000 osób,
- c) szkody zdrowotne u dzieci, których matki piły alkohol w czasie ciąży: alkohol używany przez matkę w czasie ciąży w organizmie dziecka powoduje: zaniżoną wagę urodzeniową i długość ciała dziecka, uszkodzenia mózgu, zmniejszenie odporności dziecka na choroby, zaburzenia ogólnego rozwoju dziecka i inne uszkodzenia;
- w skrajnej formie może dojść do powstania zespołu charakterystycznych objawów Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS): upośledzenie wzrostu, trwałe uszkodzenia mózgu, charakterystyczne zniekształcenia twarzy (małe oczodoły, krótki nos, płaska środkowa część twarzy, wąska górna warga, mała zuchwa);
  - zmiany związane z uszkodzeniami mózgu objawiają się w postaci: problemów z pamięcią, trudności w uczeniu się, problemów z koordynacją ruchów, zaburzeń emocjonalnych,
- d) Ze wstępnych wyników badań socjologicznych pn.: „Styl życia młodzieży Białegostoku” zleconych przez Miasto Białystok w 2019 roku wynika, iż alkoholem najczęściej spożywanym przez młodzież jest piwo, które w kategorii „kilka razy w tygodniu lub częściej” piło 4,8% respondentów. W tej kategorii odpowiedzi mniejszy odsetek respondentów wybierał wódkę (2,8%) i wino (2,3%). Podobnie jak w przypadku palenia tytoniu, w latach 2015-2019 spożywanie alkoholu cechowało się tendencją zniżkową w kategorii odpowiedzi „kilka razy w tygodniu lub częściej”, ale równocześnie zmniejszył się odsetek młodzieży „nigdy” nie pijącej alkoholu. W każdym badanym rodzaju spożywanego alkoholu obserwowano zwiększanie spożycia w kategoriach odpowiedzi „kilka razy w miesiącu”, „kilka razy w roku” oraz „spróbował kilka razy”. Najszybciej wzrost dotyczył picia wina (z 4,2% do 7,0%) w kategorii „kilka razy w miesiącu”

Wykres 1. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych przez młodzież (lata 2015 i 2019).

Pozytywne zmiany zachodziły w odniesieniu do problemowego picia alkoholu w kategorii odpowiedzi „upija się często”, w której pomiędzy 2015 a 2019 rokiem odsetek młodzieży zmniejszył się z 4,7% do 3,2%. Jednak w pozostałych twierdzących kategoriach odpowiedzi (t.j. „wiele razy”, „kilka razy”, „raz”) systematycznie zwiększał się odsetek młodzieży upijającej się alkoholem. W 2019 roku aż 36,9% młodzieży miało już za sobą jakiegokolwiek doświadczenie upicia się alkoholem.

Wykres 2. Upijanie się alkoholem przez młodzież (lata 2015 i 2019).

Płeć była czynnikiem różnicującym decyzje dotyczące podejmowania prób zakupu alkoholu przez młodzież niepełnoletnią. Chłopcy częściej niż dziewczynki dokonywali prób zakupu papierosów, piwa i wódki, przy czym najczęstsze próby były związane z zakupem piwa (17,1% vs 13,0%) (tabela 1).

Tabela 1. Próby zakupu alkoholu przez młodzież w wieku do 17 lat według płci.

Kategorie odpowiedzi	Dziewczynki / kobiety n=762		Chłopcy / mężczyźni n=994		Ogółem n=1756	
	n	%	n	%	n	%
Piwo**	229	13,0	301	17,1	530	30,2
Wino	165	9,4	192	10,9	357	20,3
Wódka*	173	9,9	235	13,4	408	23,2

**p < 0.01; *p < 0.05

Niepełnoletnia młodzież otrzymywała odmowę sprzedaży alkoholu, odmowy te różniły się w podziale na płeć. Chłopcy częściej w porównaniu do dziewczynek otrzymywali skuteczną odmowę zakupu piwa (3,5% vs 2,1%), wódki (3,0% i 1,7%) i wina (2,5% vs 1,7%). Pomimo pewnych trudności młodzieży udawało się nabyć wymienione używki. Niepokojące jest, że dość wysoki odsetek niepełnoletnich chłopców i dziewczynek nie miał problemów z zakupem piwa (9,2% i 8,9%), wódki (7,0% i 6,5%) i wina (5,9% i 6,1%) (tabela 2).

Tabela 2. Reakcje sprzedawców na próby zakupu alkoholu przez młodzież w wieku do 17 lat według płci.

Kategorie odpowiedzi		Dziewczynki / kobiety n=762		Chłopcy / mężczyźni n=994		Ogółem n=1756	
		n	%	n	%	n	%
Piwo***	Odmówiono mi sprzedaży	36	2,1	61	3,5	97	5,5
	Robiono mi trudności, ale sprzedano	37	2,1	78	4,4	115	6,5

	Sprzedano mi bez żadnych problemów	156	8,9	162	9,2	318	18,1
	Nie próbowałem kupować	533	86,9	693	82,9	1226	69,9
Wino***	Odmówiono mi sprzedaży	30	1,7	44	2,5	74	4,2
	Robiono mi trudności, ale sprzedano	28	1,6	44	2,5	72	4,1
	Sprzedano mi bez żadnych problemów	107	6,1	104	5,9	211	12,0
	Nie próbowałem kupować	597	90,6	802	89,1	1399	79,7
Wódka***	Odmówiono mi sprzedaży	30	1,7	52	3,0	82	4,7
	Robiono mi trudności, ale sprzedano	29	1,7	60	3,4	89	5,1
	Sprzedano mi bez żadnych problemów	114	6,5	123	7,0	237	13,5
	Nie próbowałem kupować	589	90,1	759	86,6	1348	76,7

Podejmowanie szkodliwych dla zdrowia nawyków związanych z pić alkoholu wyraźnie różniło się w podziale na płeć. W kategorii odpowiedzi „używam kilka razy w tygodniu lub częściej” chłopcy znacznie częściej niż dziewczynki pili piwo (6,4% vs 3,2%), wódkę (4,1% vs 1,6%) oraz wino (3,1% vs 1,5%). Wśród chłopców dominowały również wskazania w kategorii odpowiedzi „używam kilka razy w miesiącu” i „używałem kilka razy w roku” w odniesieniu do piwa i wódki. Natomiast u dziewczynek częściej niż u chłopców obserwowano picie wina w kategoriach odpowiedzi „używam kilka razy w miesiącu” (8,8% vs 5,2%) oraz „używałam kilka razy w roku” (17,1% vs 14,8%). Również u dziewczynek częściej niż u chłopców występowało okazjonalne picie piwa i wódki.

Tabela3. Picie alkoholu przez młodzież według płci.

Kategorie odpowiedzi		Dziewczyny / kobiety n=1844		Chłopcy / mężczyźni n=1825		Ogółem n=3669	
		n	%	n	%	n	%
Piwo***	Nigdy nie używałem	786	42,6	774	42,4	1560	42,5
	Spróbowałem raz lub kilka razy	482	26,1	361	19,8	843	23,0
	Używałem kilka razy w roku	278	15,1	284	15,6	562	15,3
	Używam kilka razy w miesiącu	239	13,0	290	15,9	529	14,4
	Używam kilka razy w tygodniu lub częściej	59	3,2	116	6,4	175	4,8
Wino***	Nigdy nie używałem	909	49,3	945	51,8	1854	50,5
	Spróbowałem raz lub kilka razy	429	23,3	460	25,2	889	24,2
	Używałem kilka razy w roku	315	17,1	270	14,8	585	15,9
	Używam kilka razy w miesiącu	163	8,8	94	5,2	257	7,0
	Używam kilka razy w tygodniu lub częściej	28	1,5	56	3,1	84	2,3
Wódka***	Nigdy nie używałem	963	52,2	899	49,3	1862	50,7
	Spróbowałem raz lub kilka razy	379	20,6	307	16,8	686	18,7
	Używałem kilka razy w roku	296	16,1	341	18,7	637	17,4
	Używam kilka razy w miesiącu	177	9,6	204	11,2	381	10,4
	Używam kilka razy w tygodniu lub częściej	29	1,6	74	4,1	103	2,8

Wśród chłopców istotnie częściej niż u dziewczynek wystąpiło upicie alkoholem (40,5% vs. 33,2%), w tym upijanie, które „zdarzało się często” wynosiło odpowiednio: 3,8% i 2,6%, natomiast używanie okazjonalne w kategorii odpowiedzi „raz” częściej dotyczyło dziewczynek w porównaniu do chłopców (10,7% vs 9,8%).

Tabela 4. Upijanie się alkoholem przez młodzież według płci

Kategorie odpowiedzi	Dziewczyny / kobiety n=1844		Chłopcy / mężczyźni n=1823		Ogółem n=3667	
	n	%	n	%	n	%
Nigdy	1231	66,8	1084	59,5	2315	63,1
Tak, raz	197	10,7	179	9,8	376	10,3
Tak, kilka razy	281	15,2	341	18,7	622	17,0
Tak, wiele razy	87	4,7	150	8,2	237	6,5
Tak, zdarza się często	48	2,6	69	3,8	117	3,2

Tabela 5. Miejsca spożywania alkoholu przez młodzież według płci.

Kategorie odpowiedzi	Dziewczyny / kobiety n=1844	Chłopcy / mężczyźni n=1824	Ogółem n=3668
----------------------	--------------------------------	-------------------------------	------------------

	n	%	n	%	n	%	
Alkohol***	We własnym domu	151	8,2	179	9,8	330	9,0
	W domu kolegi/koleżanki	194	10,5	158	8,7	352	9,6
	Na dyskotece, koncercie	128	6,9	111	6,1	239	6,5
	Na prywatce	244	13,2	209	11,5	453	12,4
	W kawiarni, klubie, pubie	55	3,0	52	2,9	107	2,9
	Na podwórku, w parku	36	2,0	89	4,9	125	3,4
	W szkole	6	0,3	22	1,2	28	0,8
	W pobliżu szkoły	3	0,2	11	0,6	14	0,4
	Podczas wyjazdu wakacyjnego	18	1,0	17	0,9	35	1,0
	W innym miejscu	95	5,2	118	6,5	213	5,8
Nie używam	914	49,6	858	47,0	1772	48,3	

***p < 0.001

e) przemoc domowa i inne szkody w rodzinie z problemem alkoholowym: w Polsce około 3-4 milionów ludzi żyje w rodzinach, w których z powodu powtarzającej się nietrzeźwości dochodzi do przemocy, zaniedbań, ubóstwa, demoralizacji oraz innych zjawisk powodujących stres, współzależnienie i inne szkody u członków rodzin; badania żon alkoholików ujawniają, że około 70% z nich doświadcza przemocy; na podstawie danych szacunkowych na terenie miasta Białegostoku problem dotyczy ok. 8.000 dorosłych członków rodzin alkoholików (współmałżonkowie, rodzeństwo, rodzice), ok. 8.000 dzieci oraz ok. 4.000 Dorosłych Dzieci Alkoholików,

f) alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy: nietrzeźwość w miejscu pracy nadal jest częstą przyczyną wypadków i obniżenia wydajności pracy pomimo poprawy sytuacji w ostatnich latach,

g) przestępstwa i wykroczenia osób nietrzeźwych: na szczególną uwagę zasługują tu zjawiska powodowania wypadków przez nietrzeźwych użytkowników dróg oraz związek nietrzeźwości z przestępstwami pospolitymi, recydywą i przemocą,

h) łamanie prawa związane z obrotem napojami alkoholowymi: do najważniejszych problemów w tym zakresie należą naruszenia prawa związane ze sprzedażą napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim, nielegalny handel alkoholem oraz reklama i promocja alkoholu.

2. Instytucje i organizacje realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

1) placówki leczenia odwykowego:

- a) Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia - Białystok ul. Storczykowa 5 ,
- b) Ośrodek Psychoterapii Dorota Bielonko, Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnień – Białystok, ul. Sukienna 11A,
- c) Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień SPP ZOZ w Choroszcy – Białystok, ul. Radzymińska 2,
- d) NZOZ „VIRTUS” Pradnia uzależnienia i współzależnienia od alkoholu – Białystok, ul. Antoniuk Fabryczny 10 lok. 1,
- e) NZOZ „Optima” Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współzależnień – Białystok, ul. Kujawska 53/1,
- f) ETAP Ośrodek Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych, Białystok, ul. Włókiennicza 7 (prowadzi terapię młodzieży nadużywającej alkoholu i uzależnionej od alkoholu),
- g) Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej (stacjonarne oddziały terapii uzależnień) – Choroszcz, ul. Pl. Brodowicza 1,
- h) Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień "Metanoia" - Czarna Białostocka, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 29 C.

2) placówki udzielające pomocy członkom rodzin osób uzależnionych od alkoholu:

- a) Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Białystok, ul. Włókiennicza 7,
- b) Centrum Pomocy Dzieciom (pomoc dzieciom krzywdzonym) prowadzone przez Białostocki Oddział Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów „Klanza” – Białystok, ul. Kleeberga 8,

- c) Punkty Konsultacyjne dla osób i rodzin z problemem alkoholowym prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- d) Punkt Informacyjny o Problemach Alkoholowych prowadzony przez Caritas Archidiecezji Białostockiej – Białystok, ul. Kolejowa 26 A,
- e) Punkt Informacyjny o Problemach Alkoholowych prowadzony przez ELEOS Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia – Białystok, ul. Warszawska 47,
- f) dyżury terapeutów uzależnień w Klubach Abstynentów:
- ul. Jagienki 4 (BSKA „Krokus”),
  - ul. Hallera 8 (BSKA „Tęcza”),
  - ul. Barszczańska 5 (SAKA „Arka”),
  - ul. Radzywińska 16 (Stowarzyszenie „Tango”),
  - ul. Mieszka I 8C lok. 14 (SRT „Azył”),
  - ul. Wieniawskiego 12 (SRA „Przymierze”)
- g) punkty konsultacyjne dla ofiar przemocy domowej:
- ul. Jagienki 4 (prowadzony przez BSKA „Krokus”),
  - ul. Hallera 8 (prowadzony przez BSKA „Tęcza”),
  - ul. Barszczańska 5 (prowadzony przez SAKA „Arka”),
- h) Młodzieżowy Ośrodek Konsultacji i Terapii prowadzony przez Dzienny Dom Pomocy Społecznej – Białystok, ul. Orła 6,
- i) Świetlica Terapeutyczna dla dzieci prowadzona przez DDPS – Białystok, ul. Barszczańska 18,
- j) Specjalistyczne placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta Białystok:
- świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie Czcieli Miłosierdzia Bożego im. Ks. M. Sopoćki przy ul. Pl. Błogosłowiego Ks. M. Sopoćki 1,
  - świetlica prowadzona przez Zgromadzenie Służebnic Dobrego Pasterza przy ul. Mickiewicza 13,
  - świetlica prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Św. Rodziny przy ul. Stołecznej 5,
  - świetlica prowadzona przez Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia przy ul. Św. Mikołaja 5 ,
  - świetlica prowadzona przez Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia przy ul. Pietkiewicza 2C/C ,
  - świetlica prowadzona przez Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia przy ul. Warszawskiej 47 ,
  - świetlica prowadzona przez Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia przy ul. Proroka Eliasza 3 ,
  - świetlica prowadzona przez Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia przy ul. Dojnowskiej 80 D,
  - świetlica prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza” Oddział Białostocki przy ul. Kleberga 8,
  - świetlica prowadzona przez Katolicki Klub Sportowy „Piaś” przy ul. Nowosielskiej 54 ,
  - świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie Integracji Kulturalno-Ekologicznej „Gniazdozbiór” przy ul. Stołecznej 12 ,
  - świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” przy ul. Magnoliowej 4,
  - świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” przy ul. Barszczańskiej 10/23,
  - świetlica prowadzona przez Caritas Archidiecezji Białostockiej przy ul. Szkolnej 1/1,
  - świetlica prowadzona przez Caritas Archidiecezji Białostockiej przy ul. Stoczni Gdańskiej 69,

- świetlica prowadzona przez Caritas Archidiecezji Białostockiej przy ul. Św. Kazimierza 2,

k) placówki prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „DROGA”: Środowiskowy Dom Rodzinny „Nasz Dom” – Białystok, ul. Proletariacka 21, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Młodzieży i Dorosłych „Etap” – Białystok, ul. Włókiennicza 7,

l) Punkt Informacyjny Anonimowych Alkoholików – Białystok, ul. Pietkiewicza 8B,

m) Białostockie Stowarzyszenie Abstynentów Klub Abstynentów „Krokus” – Białystok, ul. Jagienki 4,

n) Białostockie Stowarzyszenie Abstynentów Klub Abstynentów „Tęcza” – Białystok, ul. Hallera 8,

o) Stowarzyszenie Abstynentów Klub Abstynentów „Arka” – Białystok, ul. Barszczańska 5,

p) Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Przymierze” – Białystok, ul. Wieniawskiego 12,

q) Stowarzyszenie Rodzin Trzeźwościowych „Azył” – Białystok, ul. Mieszka I 8C lok. 14,

r) Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Tango” – Białystok, ul. Radzywińska 16,

s) Stowarzyszenie „Tabor” – Białystok, ul. Składowa 7,

t) Rodzinny Telefon Zaufania – 732 22 22 prowadzony przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Białostockiej,

u) Izba Wytrzeźwień w Białymstoku,

3) Grupy samopomocowe:

a) 36 grup Anonimowych Alkoholików,

b/ 4 grup AI-Anon (osób współuzależnionych),

c/ 1 grupy AI-Ateen (dzieci osób uzależnionych),

d/ 3 grupy DDA (Dorosłe Dzieci Alkoholików).

3. Wybrane dane dotyczące ilości osób z problemem zgłaszających się do placówek pomocowych na terenie miasta Białegostoku:

1) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku prowadzi postępowania zmierzające do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych od alkoholu, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. Ilość wniosków składanych do Komisji w okresie 2013 – 06.2017 przedstawia poniższa tabela

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (do 30.06.2019 r.)
ilość wniosków	529	440	403	396	400	191

W związku z prowadzonymi postępowaniami członkowie Komisji w pierwszym półroczu 2019 r. przeprowadzili ponad 98 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego, w wyniku czego 35 osób podjęło leczenie dobrowolnie. W 117 przypadkach Komisja wystąpiła do Sądu z wnioskiem o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego. Członkowie Komisji udzielili ok. 100 porad w zakresie prawnych i psychospołecznych możliwości rozwiązania problemów rodzinnych osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy domowej. W tym okresie członkowie Komisji założyli 7 Niebieskie Karty w związku z podejrzeniem występowania przemocy domowej. Ponadto członkowie Komisji brali udział w ok. 802 posiedzeniach grup roboczych dotyczących procedur „Niebieska Karta” prowadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok.

2) Izba Wytrzeźwień w Białymstoku udziela pomocy osobom nadużywającym alkoholu i ich rodzinom w następującym zakresie:

a) sprawuje opiekę nad osobami w stanie nietrzeźwości – w pierwszej połowie 2019 roku w Izbie zatrzymano do wytrzeźwienia łącznie 3.700 osoby,

b) udziela osobom w stanie nietrzeźwości świadczeń higieniczno-sanitarnych,

c) udziela osobom nietrzeźwym pierwszej pomocy,

- d) informuje osoby opuszczające Izbę o szkodliwości nadużywania alkoholu,
  - e) motywuje osoby uzależnione od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu oraz przekazuje materiały informacyjne w zakresie problemów alkoholowych.
- 3) w pierwszej połowie 2019 r. Ośrodek Profilaktyki i Terapii „Etap” przy ul. Włókienniczej 7 terapią i pomocą objął 146 osób (uzależnieni i nadużywający alkoholu oraz członkowie ich rodzin),
- 4) w pierwszej połowie 2019 r. terapeuci uzależnień i specjaliści d/s przemocy domowej dyżurujący w Klubach Abstynentów oraz pozostałych punktach informacyjnych o problemach alkoholowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe udzielili ok. 758 porad, a z warsztatów i wykładów oferowanych przez stowarzyszenia abstynentów skorzystało ok. 816 osób,
- 5) w pierwszym półroczu 2019 r. Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny udzielające wszechstronnej pomocy prawnej, psychospołecznej i terapeutycznej dzieciom krzywdzonym oraz ich opiekunom:
- a) objęło opieką diagnostyczno-terapeutyczną 132 nowych osób,
  - b) udzieliło ponad 656 konsultacji różnego typu, w tym specjalistom z innych placówek pomocowych,
  - c) z mieszkań interwencyjno - terapeutycznych dla matek z dziećmi dotkniętych przemocą domową skorzystało 6 rodzin,
- 6) w pierwszej połowie 2019 r. w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku udzielono porad 938 osobom z różnymi problemami, ponadto Ośrodek prowadził:
- a) grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie – uczestniczyło 23 osób,
  - b) grupy socjoterapeutyczne dla dzieci – uczestniczyło 10 dzieci,
  - c) dwie edycje programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie - ukończyło 14 osób,
  - d) edycja Programu Psychologiczno - Terapeutycznego dla Osób Stosujących przemoc w Rodzinie - ukończyło 8 osób,
  - e) zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców „Szkoła dla Rodziców” - uczestniczyło 7 osób,
  - f) cykl spotkań psychoedukacyjnych dla rodziców „Wsparcie dziecka w sytuacji rozwodu” - skorzystało 11 osób,
  - g) grupę edukacyjno - relaksacyjną dla osób zmagających się ze stresem i z zaburzeniami lękowymi - uczestniczyło 6 osób,
  - h) program "Trening Umiejętności Społecznych" - skorzystało 9 dzieci, ukończyło pełny cykl 2 dzieci w trybie spotkań indywidualnych,
  - i) hostel - skorzystało 32 osób dotkniętych przemocą domową w tym 11 dzieci,
  - j) Terapia par- skorzystało 32 osoby /16 par.
- 7) W ramach poradnictwa specjalistycznego w I półroczu 2019 r. udzielono razem 2267 porad i konsultacji, w tym:
- a) 1298 porad psychologicznych dla 404 osób, w tym:
    - 895 konsultacji psychologicznych dla 299 osób dorosłych,
    - 403 konsultacje psychologiczne dla 105 dzieci,
  - b) 330 konsultacji pedagogicznych dla 86 osób, w tym:
    - 270 konsultacji pedagogicznych dla 47 osób,
    - 60 konsultacji pedagogicznych dla 39 rodziców,
  - c) 887 porad o charakterze rodzinnym dla 267 osób,
  - d) 680 porad prawnych dla 340 osób,
  - e) 172 porady socjalne dla 68 osób..

- 8) specjalistyczne placówki wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w pierwszym półroczu 2019 r. obejmowały opieką ogółem ok. 424 dzieci.

Rozdział 2. **ZADANIA NA 2020 ROK**

Cele programu: Każda z wymienionych w rozdziale I programu grup problemowych wymaga specyficznych oddziaływań mających na celu ograniczenie rozmiarów problemu oraz zmniejszanie ryzyka powstawania nowych problemów alkoholowych. W celu osiągnięcia jak najlepszych wyników należy rozwijać już istniejącą sieć placówek oferujących pomoc, dążyć do doskonalenia jakości ich usług, preferować profesjonalizm i tworzyć perspektywy ścisłej współpracy pomiędzy nimi oraz tworzyć warunki do rozwoju środowisk samopomocowych. Najlepszym sposobem na zmniejszenie ryzyka rozszerzania się problemów na pozostałą część społeczeństwa jest prowadzenie profilaktycznych działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do całego społeczeństwa, a więc zarówno do młodzieży jak i ich rodziców i wszystkich dorosłych. W programie zadań na 2020 rok zawarte są działania służące realizacji zadań własnych gminy określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zaplanowane działania pozwolą przede wszystkim:

- a) utrzymać wypracowany system pomocy i wsparcia skierowany do osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- b) ograniczyć zakres zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu,
- c) rozwijać poziom świadomości społeczeństwa miasta w zakresie zagrożeń związanych z używaniem alkoholu i innych środków zmieniających świadomość.

Zadania szczegółowe:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych. Realizacja zadania polegać będzie przede wszystkim na:

- a) wspieraniu profesjonalnych programów terapeutycznych realizowanych przez placówki lecznictwa odwykowego przyjmujących pacjentów zamieszkałych na terenie miasta Białystok poprzez finansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe terapeutów zatrudnionych w placówkach lecznictwa odwykowego,

- b) organizowaniu punktów poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych:

- wspieranie organizowania dyżurów terapeutów w Klubach Abstynentów,
- dofinansowywanie szkoleń osób zajmujących się poradnictwem w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- realizacja ponadprogramowych treningów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- wspieranie rozwoju środowisk samopomocowych,
- realizacja programu edukacyjno-informacyjnego dla osób zatrzymywanych do wytrzeźwienia w Izbie Wyrzeźwień,

- c) prowadzenie poradnictwa i terapii dla młodzieży uzależnionej od alkoholu

Koordynator działań: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku.

Realizatorzy: placówki lecznictwa odwykowego w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne miasta;

- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Działania w tym zakresie polegać będą w szczególności na tworzeniu i utrzymywaniu placówek świadczących pomoc członkom rodzin osób nadużywających alkoholu, w tym dzieciom w zakresie poradnictwa i terapii oraz prowadzenia interwencji na drodze prawnej:

- a) podnoszenie jakości usług skierowanych do dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym:

- prowadzenie punktów informacyjnych o problemach alkoholowych,
- finansowanie szkoleń osób zajmujących się udzielaniem pomocy,
- prowadzenie postępowań zmierzających do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego, z uwzględnieniem pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,

- wspieranie środowisk samopomocowych,
- b) doskonalenie usług punktów pomocy ofiarom przemocy domowej:
  - finansowanie punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy domowej,
  - finansowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz krzywdzenia dzieci
  - finansowanie szkoleń osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy,
  - finansowanie zajęć edukacyjnych i edukacyjno-terapeutycznych dla sprawców i ofiar przemocy domowej,
- c) organizowanie systemu pomocy psychospołecznej dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych (z problemem alkoholowym) oraz dzieciom i młodzieży z grup ryzyka:
  - prowadzenie i dofinansowanie sieci specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (z programem obejmującym w m.in. systematyczne zajęcia socjoterapeutyczne, terapię pedagogiczną w obszarze różnych obserwowanych deficytów, zajęcia edukacyjno-rozwojowe, zajęcia świetlicowe oraz systematyczną współpracę z rodzicami), przy czym ze środków na realizację programu mogą być finansowane placówki, których program zostanie zatwierdzony przez koordynatora wyznaczonego przez Młodzieżowy Ośrodek Konsultacji i Terapii,
  - prowadzenie Młodzieżowego Ośrodka Konsultacji i Terapii,
  - wspieranie organizowania obozów i kolonii z programem socjoterapeutycznym lub profilaktycznym w zakresie zachowań ryzykownych,
  - organizowanie grup edukacyjno-terapeutycznych i grup wsparcia dla dzieci z grup ryzyka oraz ich rodziców i opiekunów,
  - prowadzenie diagnostyki oraz wspomagania rozwoju dzieci z alkoholowym zespołem płodowym.

Koordinator działań: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku.
 Realizatorzy: Dział Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku, jednostki organizacyjne miasta, organizacje pozarządowe;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii skierowanej do całego społeczeństwa, a w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych. Działania w tym zakresie polegać będą na:

- a) tworzeniu i realizacji w szkołach programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i innych zachowań ryzykownych:
  - szkolenie nauczycieli i wychowawców w zakresie przygotowywania i realizacji programów profilaktycznych,
  - realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z uwzględnieniem zajęć edukacyjnych dla rodziców,
  - finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży objętych programami profilaktycznymi,
- b) edukacji społeczeństwa w zakresie problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz przemocy domowej:
  - finansowanie kampanii edukacyjnych i innych działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przemocy adresowanych do społeczeństwa miasta,
  - tworzenie bazy danych o instytucjach udzielających pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
  - organizowanie punktów profilaktycznych podczas festynów prozdrowotnych odbywających się na terenie miasta Białegostoku,
- c) wspieraniu działań promujących zdrowy styl życia oraz powstrzymanie się od picia alkoholu i zażywania środków psychoaktywnych:

- finansowanie działań podejmowanych przez Stowarzyszenia Abstynentów i inne organizacje pozarządowe,

- udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach i akcjach profilaktycznych,

d) działaniu na rzecz dożywiania dzieci realizowane w świetlicach terapeutycznych i socjoterapeutycznych funkcjonujących na terenie miasta Białegostoku,

Koordynatorzy: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku, Departament Edukacji oraz Departament Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Realizatorzy: Departament Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego, lokalne rozgłośnie radiowe i stacje telewizyjne, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne miasta;

4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych: Realizacja tego zadania polegać będzie na wykorzystywaniu potencjału organizacji i instytucji do podejmowania różnych działań merytorycznych ujętych w miejskim programie profilaktyki, a w szczególności prowadzeniu specjalistycznych placówek wsparcia dziennego, promowania zachowań abstynenckich, organizowaniu punktów pomocowych dla osób i rodzin z problemem alkoholowym;

5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. Wskazane wyżej działania będą podejmowane w przypadku stwierdzenia faktów łamania przepisów ustawy;

6) wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej poprzez działania umożliwiające powrót osób uzależnionych od alkoholu do życia w społeczeństwie:

a) wspieranie rozwoju lecznictwa odwykowego,

b) podejmowanie działań w zakresie pomocy psychospołecznej dorosłym członkom rodzin osób uzależnionych od alkoholu,

c) podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,

d) finansowanie sieci specjalistycznych placówek wsparcia dziennego skupiających w dużej mierze dzieci alkoholików,

e) działalność stowarzyszeń i klubów abstynenckich tworzących bezpieczne miejsce zdrowego i trzeźwego stylu życia dla osób uzależnionych od alkoholu po zakończonej terapii oraz członków ich rodzin.

Rozdział 3.

WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Z tytułu pracy w Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku członkom Komisji – niezależnie od pełnionej funkcji - przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej 15% wysokości diety radnego Rady Miejskiej Białegostoku.

2. Wynagrodzenie nie przysługuje w przypadku:

- nieusprawiedliwionych nieobecności na wszystkich posiedzeniach Komisji w danym miesiącu,

- braku posiedzeń Komisji w danym miesiącu.

3. W sytuacji obecności na części posiedzeń w danym miesiącu, wynagrodzenie ulega zmniejszeniu o 1/3 wynagrodzenia za każdą nieusprawiedliwioną nieobecność.

Rozdział 4.

Realizacja Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2020 r. będzie finansowana z budżetu Miasta Białegostoku na 2020 r.

Rozdział 5.

Sprawozdanie z realizacji Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2020 r. przedkłada Radzie Miasta Prezydent Miasta Białegostoku.

UZASADNIENIE

Obowiązek prowadzenia przez samorządy gminne działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych wynika z przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podstawowe zadania gminy w tym zakresie to zapewnienie profesjonalnej pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym od alkoholu, udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej członkom rodzin osób nadużywających alkoholu, prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej, ograniczanie dostępności alkoholu, wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadania te powinny mieć odzwierciedlenie w zapisach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Miasta. Zadania ujęte w programie są spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011 - 2020 oraz celami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 - 2020.